

Szerkesztői iroda:

Nagy-Enyedben a kiadóhivatalban, hova a lap szelvény részét illető közlemények küldendők.

Kiadóhivatal:

CIRNER J. JÓZSEF
pap nagykereskedése, hova az előfizetések és hirdetések bérmentesen küldendők.

Kéziratok nem adatnak vissza.

KÖZÉRDEK

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAPON.

Előfizetési feltételek:

helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve
egész évre 4 frt,
félre 2 frt,
negyedre 1 frt

Hirdetmények díja:

□ centiméterenként 3 kr.
Kereskedők és gyárosok külön árkedezményben részesülnek. Bélyegdíj 30 kr

Nyitlér sora 20 kr.

Dr. Kovács Ödön.

Nines még egy éve, hogy 25 éves jubileumát ünnepeltük. A tanítványok ünnepelték a mestert. Az erdélyi kálvinista papságnak legifjabb sarjadéka egyesülve azokkal, kik 25 év óta homlokukon a Kovács Ödön tudományossága bélyegével, lelkükben az ő szilárd meggyőződésével, szívükben az ő buzgalmaival és lelkesedésével mentek az életbe munkálni az Ur szőlőjében. — ők együtt ünnepelték büszkén s méltóságosan a magyarországi prot. theologiai tudományosság elsőrangú díszét, büszkeségét: dr. Kovács Ödönt, s benne és általa a nagymultú s fontos hivatású Bethlen főiskolát s annak koronáját, a theologiai akadémiát. Az ünnepelőkhöz nemcsak az erdélyrészi kálvinistaság csatlakozott a hivatalos egyház képviselőiben, hanem az egész magyarországi protestáns világ elhozta elismerésének nyilvánítását és az egész társadalom leróta adóját a hű munkás iránt, kifejezte ragaszkodását, szeretetét, áldozatkészséget az alma mater s reményességét, bizodalmit annak mind fényesebb, mind nagyobb felvirágzása iránt. A mult elismerésének s a jövő nagy reményének egy közös tárgya, központja, a dr. Kovács Ödön személye volt.

A mult elismerésének — mert hiszen neki oroszlánrésze volt abban, hogy az elsatnyult theologiai intézetbe a modern theologia szelleme által új élet, új erő szállott, hogy e szellem által tiszteletet és elismerést szerzett a theológiának, mint tudománynak, hogy általa megújulást eszközölt a vallásos és egyházi életnek. Egyike volt ama legbuzgóbb harczosoknak, kik a Bethlen-főiskolát az anyagi tönk széléről óriási erőfeszítéssel megmentve, új virágzásra vezették, kik annak jogait, igazát végső erőfeszítéssel védelmezték; egyike azoknak, kik az anyaszentegyház hajóját esendes vizeken, biztos kormánynyal szerették volna a belső megerősödés útján vezetve látni s aggodva, remegve jaldultak fel, midőn a könnyen örvénybe vezető utra terelgetett.

A jövő reményének központja is ő volt. Midőn hosszas harcok után az erőszakon győzött a jog és igazság s a főiskola theol. akadémiájának fennállása biztosítottnak látszik, azt reméltük, hogy kiváló tanítványainak seregéből ha új gárda sorakozik mellé s munkásságát az ő tapintatos, atyai vezetésével folytatathatja egy pár évig, főiskolánk theol. akadémiája új s eddig nem látott virágzás alá néz.

S most...?! Kiben a mult elismerése s a jövő reménye központosult — dr. Kovács Ödön halott! Halála mérhetetlen veszteség! A küzdelmekben, melyeket a hivatásszerűleg reábizott drága kincs védelméért folytatott, megviselve, a döntő ütközetben a végső csapás, melyet védelmezettjére mértek, szíven találta őt magát, s annak súlya alatt összeroskadott!

A főiskola homlokzatán az ünnepi zászlót gyászlobogó váltotta fel, s kik egykor eljöttek ünnepelni őt, — ma itt vannak — temetni, sirni, gyászolni.

Itt vannak a tudomány képviselői, hogy haló porában adják meg a tudósnak az elismerést, kit éltében az áskálódó gyűlölség megfosztott a kitün-

tetéstől. Itt van az egyház hivatalos képviselője, hogy lerója a hála adóját az iránt, kiről ellenségei sem tagadhatták meg soha, hogy legfőbb törekvése volt az anyaszentegyház felvirágoztatása, belső megerősítése. Itt van a tanítványok serege és siratja mesterét. Itt van vármegyénk és városunk közönsége, elsiratni azt, ki a hazafias, nemzeti czélok szolgálatában véglegelhetéig lankadatlan kitartással folytatta áldásdus tevékenységét. Koporsóját övéi s a Bethlen-főiskola gyászolói veszik körül és sirnak... sirnak... mert „ninesen balszam Gileádban, ninesen orvos itten!”

És az egész gyászoló közönség meghatva néz a koporsóra s a koporsóról a főiskolára, s a fájó szív felsóhajt: „Emlékezetben maradsz, mert üres leszen a te helyed!”

Üres... üres... de nem örökre! Ugy tetszik nekünk, mintha a koporsóból felénk hangzanék: „Jó nektek, hogy elmenjek, mert elküldöm a Gyámolítót!” — Oh! vajha úgy járnánk, mint a tanítványok, kik a Mester halálában nyertek életet! Vajha a sors csapása megtanítana s a közös édes anya iránti szeretetben egyetértő lélekkel, megnyíló szemekkel egyszerre felfedeznők, megismernők a Gyámolítót! Idézzük fel, költsük életre magunkban a Mester szellemét s az ki fogja jelölni a választottat!

Tanítványok! csak egy kis ideig ne széledjete el! A mennybemenetelre a pünkösdi következik! Az ő szelleme, ha nem is Messiásokat, de fog teremteni apostolokat! Apostolait a jognak, igazságnak, bölcs mérsékletnek, a tekintélytől, szolgálai meghunyászkodástól ment szabadságnak!

Igaz, Krisztus nélkül nem lett volna keresztény világ, de Pál, a szabadság apostola nélkül a világ még ma sem volna keresztény!

Kovács Ödön nem halt meg, — csak alszik!

N. K.

Dr. Kovács Ödön életrajza.

1844—1895.

Mult év szeptemberében fényes, a szeretet és nagyrabecstülés melegétől áthatott ünnepélyt ültünk. A Bethlen-főiskola theológiájának növendékei Berde Sándor tanárral élükön indították meg a mozgalmat, hogy Kovács Ödönnek, a protestáns theologia nagynevű tanárának, professzorsága 25-ik évfordulóját ünnepeljék meg; de e mozgalom gyorsan szélesebb, nagyobb hullámokat vetett, hozzá csatlakoztunk mi is, hű barátai, s hozzánk csatlakozott a város testületeivel, s hozzánk mindazok, kik tudták, érezték, hogy kit birunk mi Kovács Ödönben. Lelkem előtt áll az ünnepély fénypontja, midőn ott, az Alma Mater aulájában, Bethlen Gábor fejedelem képe alatti emelvényen, környezve idősebb és ifjabb tanítványok seregétől, üdvözölve főpásztorától és erős ellenfeletől, ki azonban készséggel meghajolt e fényes tehetség előtt, üdvözölve minden oldalról, felállott a testben gyöngye, felindulástól halvány alak és szólanı kezdett. Beszélt szíve, lelke mélyéből; hangja mind áthatóbb, arca, beszédes fekete szemei mind ragyogóbbak lettek; mintegy átszellemülve, elragadt, szívéhez vont mindnyájunkat. Azóta meghalt az ünnepély rendezője s hamar, felette gyorsan követte őt az ünnepély hőse is, s most reám jutott a feladat, hogy nekrológot írjak róla, mivel az élet nehéz küzdelmeiben, keserves pillanataiban kötöttem meg a barátságunk soha meg nem lazult, erős kötelékét. Nehéz feladat, de hiszen e keserű pillanatokban elég csak röviden vázolnom az 51 évre terjedt, munkás életet; akik ismerték, szerették, könnyen pótolják a hiányt, s erősen hiszem, hogy lesz e nemes szellemnek hozzá méltó írója, ki méltán fog sorakozni a jubileumi ünnepélye alkalmából kiadott „Emlékkönyv” íróihoz.

Kovács Ödön 1844. február havában Mező-Bándon, a nemes szekelykeresztúri Kovács család ősi fészkeben született. Édes atya: Kovács János, 1848-ig megyei politikai s bírói hivatalokat viselt, művelt, tanult ember volt, ki nejevel: Kovács Máriával együtt a forradalom után nehéz munkával, kis gazdaságából igyekezett kiszerezni a jövedelmet, hogy hat fiát és két leányát, amint lehetett, szegényesen, de tisztességesen felnevelhesse. Közel volt M.-Vásárhely, az ottani ev. ref. tanodába adta be Ödönt is, ki ott végezte a gimnáziumi, theologiai előkészítő osztályokat s az akkor fennállott két éves jogi tanfolyamot is. 1863-ban Enyedre jött, elvégezte a theológiát, egy évig osztálytanító volt, 1866-ban Utrechtbe ment, azután Tübingába, ismét Utrechtbe s végül Ljéjába, hol, miután „A protestantizmus Magyarországon az utolsó husz év alatt” című kitérő tudori értekezését holland nyelven megírta, 1869. május 31-én a hollandi tudományos nagyságok által dicsőítve, tudorrá avattattott. Meghívást kapott Enyedre s 1869. szeptemberében foglalta el tanári széket. Eleven, pezsgő élet indult meg az ifjú tanár hatása alatt, ki reformált, fejlesztett, buzdított, irt, dolgozott, s mert az élet nincs küzdelem nélkül, 1873-tól fogva megkezdte az ellenáramlatok ellen, különösen a Bethlen-főiskola theológiája mellett küzdelmeit, melyek sok keserűséget okoztak lelkének, s melyet csak kevésbé enyhített, hogy „A vallásbölcsezet kézikönyve” című kétkötetes kitérő munkáját az elfogulatlan bírálók csak magasztalni tudták. De azért ő nem csüggedett; dolgozott az erdélyrészi ev. ref. egyházkerület gyűléseiben, igazgatótanácsában, a Budapesten ülésezett egyetemes konventben, buzgón törekedett a lelkész-képzés s a theologiai tudományok emelésén. A sok munka és a sok küzdelem végül megtámadta a gyöngye szervezetű ember egészségét, betegeskedni kezdett, asztma-rohamai lettek. Legkedvesebb tanártársai sorban dőltek ki oldala mellől. Nem csüggedett, erőt vett gyöngeségén; ha nem birt a kollegiumba menni, szállására hívta tanítványait s ott tartotta előadásait, csakhogy a theologiai akadémia ne legyen beszüntetve.

Es — oh ironiája a sorsnak! — midőn már-már valószínű vélte reményeit, midőn azt hitte, hogy új, erőteljes nemzedéket ültethet az elárvult theologiai tanszékekre, midőn képzeletében maga előtt látta azt a pillanatot, midőn megnyithatja és nemes versenyre bocsáthatja teljes akadémiáját: új támadás éri Kolozsvárt, a felindulás és meghülés súlyosabb lázzal növeli betegségét s egy hét múlva már sirba fektetjük a mi büszkeségünket, melyen elkéseredett szívvel kérdezve: ki lép nyomába, ki pótolhatja őt egyházában és a mi kis magyar társadalmunkban? De erősen hiszem, hogy azok a fennkölt nemes eszmék, melyeknek Kovács Ödön a detője, tanítója, mestere volt, nem halnak meg soha, az a mag melyet ő elvetett, számos nemzedéket eltető fává növekszik. A ki így élt és így munkálkodott, az nem halt meg, annak neve, szelleme élni és lelkesíteni fog századokon át.

Aldás emlékére!

T. B.

Dr. Kovács Ödön a közéletben.

A szép és nemes pálya — melyre a Mindenható Kovács Ödönt utalta, s melyen annyi lelkesültséggel és buzgalommal működött, melyen azonban aránylag kevés öröm mellett oly sok csalódás és keserűség érte — folyton működni munkálni szerető természetével nem vonta el sem a társadalmi, sem a politikai közéletől. Azt lehet mondani, hogy e körben kifejtett tevékenysége, kiváló érdeklődése mintegy pihenő szünetei voltak, melyben az elvont tudományokkal elfoglalt, egyházi és tanügyi gondoktól kifárasztott szelleme frissülést, üdülést talált. A műkedvelő-társulat üléseit éppen úgy nem mulasztotta el, mint a polgári leányiskola ügyeit, melynek gondnokságát mint hívatott, buzgó elnök vezette. Nagy-Enyednek, az ő szeretett városának nem volt oly közügye, melynek sorsa ne feküdt volna szívében, ha tudta, hogy ezzel a város fejlődése, gyarapodása polgárságának erősödése van czélozva és lesz elérve. A vármegye közgyűléseinek egyik legszorgalmasabb tagja volt, kitünve éles eszének átható érvelésével, mérsékelt, de határozott magatartásával, mely tekintélyt és elismerést keltett személye iránt minden körben. Így tagja volt a legtöbb megyei választmányoknak és mint a közbizalom egyik képviselője, első sorban a tisztviselőket kandidáló bizottságnak. E mellett nem riadtott vissza az erős politikai küzdelmekről sem, melyekben ritka tevékenység mellett páratlan figyelmet fejtett ki, csak hogy a siker biztosítva legyen. Akik az 1878-ik évi megyei tisztújításnak s a legközelebbi országgyűlési képviselőválasztásnak tanúi voltak, bámulattal láthatták, hogy ez a gyöngye testalkatu férfi mily könnyen tultette magát a nehéz, fáradsággal, gondnal és személyi kellemetlenséggel is járó akadályokon. És e mellett, amíg egészsége engedé, mint a takarékpénztár, lakatos-árugyár részvénytársulat választmányi tagja, gyorsan elsajátított szakértelemmel, gyakorlatiasan támogatva e társulatok ügyeit, s ha ezek is elfárasztották, a kaszinó és gonddal, praktikusán vezetett kis szőlőgazdasága s az őt kiválóan tisztelő és szerető baráti kör vidám társasága nyújtottak pihenést és élvezetet. De bárhol volt, bármiben vett részt, főgondját: a Bethlen főiskola theologiai akadémiájának fentartását, biztosítását, emelését soha sem tévesztette szem elől. Ez volt élete küzdelmeinek életével is megváltott tárgya, lelkének szerelme, mindene. Küzdött, dolgozott érte, amint csak ő tudott, és szenvedett annyit, mint senki más. Küzdött a kollegiumi tanárok s az előjáróság egy részével, kik részint fiskális szempontból, részint a tulsulyra vergődött püspöki hatalom iránti deferenciából, részint közönyösségből, részint személyi ellenszenvből szívesen hagyták volna elvitetni a Bethlen Gábor alapította theologiat. Küzdött az egyházkerületi közgyűlésen, irt lapokba, levelezett a rokonszenvezőkkel, s a mellett végzettszerűen látta maga mellett elhullani a legjobbakat, legerősebbeket, sirva temetve el Keresztes Józsefet, majd Józsa Zsigmondot, Kiss Albertet, Hegedüs Jánost, Berde Sándort, s ime — alig másfél év alatt ő az ötödik, a legnagyobb, a legkiválóbb, kinek kathedrája megüresedett e theologia akadémiáján. A zászló kihullott kezéből, de hisszük és reméljük, hogy az a nemzedék, melyet ő nevelt, melynek ő tárta fel a hit és tudomány kincseit, bir elég bátorsággal, hogy felragadja a zászlót s az ő szellemében, az ő hitével és buzgóságával előre, diadalra vigye. Legyen szellem örökké áldott!

T. B.

A gyászjelentések.

Már özv. Dr. Kovács Ödön szül. Hegedüs Ilona a maga és gyermekei: Pál, János és Ilona; a megboldogult testvérei: Albert ref. theol. ak. professor, országgyűlési képviselő, neje Körösi Gizella és gyermekei; Amália özv. Pásztóhy Dénesné és gyermekei; Gyula Nagy-Enyed város polgármestere, neje Hegedüs Klára és gyermekei; Róza férjezett Pásztóhy Rudolfné és gyermekei; Bálint orvostudor, neje Blascheck Lujza és

gyermekei: János, a bölcsészlet tudora, polg. iskolai és képezdei tanár, neje Szabó Klára és gyermekei; sógorai: Hegedüs Gyula m. kir. államépítészeti hivatali főnök, neje Winkler Mari és gyermekei; Hegedüs Kálmán orvostudor, neje Bakó Jolán; és sógorinje néhai Fülöp Gézané szül. Hegedüs Katinka árvája Judith; továbbá Szabó Sámuel kolozsvári ref. tanár, özv. Szentpáli Ignáczné szül. Szabó Eszter s a többi közeli és távoli rokonok nevében a fájdalmas veszteségtől mélyen lesújtva tudatja, hogy a feledhetetlen férj, a gondos apa, a ritka jó testvér, rokon, Dr. Kovács Ödön, az összes theol. tudományok tudora, a Bethlen-főiskola theol. akadémiájának nyilvános, rendes tanára; az erdélyi ev. ref. egy-kerület igazgató-tanácsának, az E. M. K. E. igazgató-választmányának, Alsó-Fehérmegye törvényhatósági bizottságának, Nagy-Enyed város képviselő-testületének tagja, az állami polg. leányiskola gondnokságának elnöke, az erdélyi ref. egyházkerületi papi értekezletnek disztagja stb. stb. életének 52-ik, boldog házasságának 25-ik, áldásdus tanári működésének 26-ik évében, folyó hó 16-án reggeli 1/27 óraker hosszúságú szünet után jobb létre szenderült. Benne a veszteség által vigasztalhatatlanul lesújtott neje a leggyöngédebb férjét, árva gyermekei a soha ki nem pótolható, gondos, szerető apát, testvérei, rokonai a családi kötelék legdrágább láncszemét, a kiterjedt rokonság minden tagjáért önfeláldozással munkáló rokont vesztették el. Eszményképét, az ur Jézus Krisztust követte, mert úgy élt, amint tanított. A szeretetet prédikálta s annak hatalmát életében, cselekedeteiben mutatta meg. Hült tetemei a háznál tartandó ima s az ev. ref. templomban tartandó gyászszertartás után az ev. ref. temetőben helyeztetnek örök nyugalomra f. hó 18-án (szombat) d. u. 3 óraker. Örök szeretete örökjék felettünk! Örök szeretetünk virraszt felette! Legyen álma csendes, nyugodalma édes! Nagy-Enyeden, 1895. május 16.

A Bethlen-főiskola előjárósága a nagy veszteségtől lesújtva, mely fájdalommal jelenti, hogy Kovács Ödön, a theologia doctora és tanára, életének 51-ik, szent hivatalának 26-ik évében 1895. május hónap 16-ik napján meghalt. Első sorban a Bethlen-főiskoláé volt, mint ennek reményteljes, minden szépre, nagyra törekvő növendéke. A Bethlen-főiskoláé lett, midőn szívét megnevesítve, szellemét gazdag ismeretekkel gyarapítva, elfoglalta ennek theologiai akadémiáján a tanári hivatalt, és ettől kezdve 25 évig lankadatlan kedvvel, kitartó munkával és bőséges áldással nevelt az anyaszentegyháznak vallásos, világos szellemű, tudományos és buzgó munkás papokat. És a Bethlen-főiskoláé marad, mert tudományos műveivel, termékeny szellemével, eszes, czéltudatos, növelő talentumával ezen főiskola régi jó hírét emelni, állását jelentékenyen és tiszteltet tenni, nagy erővel és lelkesedéssel közreműködött. A főiskola és theologiai akadémia jövőjéért is aggódó lelkét nem bírta tovább hordozni kör által gyötört, gyenge szervezete. Az egyház, az iskola és a nemzeti művelődés munkáiban fáradozó társadalom mind ismerték és magukénak vallották az ő munkás, nemes, jótékony vezérő szellemét. Az Isten magához hívta ezt a kiváló szellemet; a jótékony anya-föld pihenést ajánlott elfáradt testének. Az Isten, aki nekünk adta jóságából: küldjön helyébe más, hasonló isteni adományyal megáldott férfit irgalmasságából. Emléke legyen kedves, szelleme áldásos miközöttünk! Temetése a háznál, a templomban és a sirnál tartandó gyászszertartások után folyó hó 18-án delután 3 órán kezdve megy végbe a főiskola temetőkerületében. Nagy-Enyeden, 1895. máj. 16.

A nagyenyedi ev. ref. theologiai akadémia ifjúsága a legnagyobb csapástól lesújtva, mélyen megrendült szívvel tudatja, hogy szeretett tanára, a theol. akadémia eltető lelke, erős kősziklája, az erdélyi ev. ref. anyaszentegyház legfőbb büszkesége, Dr. Kovács Ödön, az összes theol. tudományok tudora és professora, a theol. akad. önképzőkörének megalakulása óta felügyelő tanára, folyó hó 16-án, 26 évi áldásos működés után váratlanul elhunyt. Lehullott fejünk koronája!... Ötödször borult be az ég fejünk felett... Szellemi egünkrol, melyről egymásután oly gyorsan tűntek le a csillagok, — — világitó napunk is leáldozott... Az erős bajnok, ki évszázadok előítéletei ellen kitartó erővel harczolt... nincs többé!... a nagy eszmék harczosai mellé, kik egyenként hulltak el mellőle... pihenni tért!... Minden elvégeztetett!... A mester, ki úgy szólott, amint hitt; kinek számára egyedül Isten volt a védpaizs; ki nemes szívével legközelebb állott mihozzánk; ki ajkán a szeretet édesen zengő szavával, kezében az igazság és bölcsesség fegyverével hódította meg a tanítványok szívét... a mester — megharczolva a nemes harczot — ajkán a Messiás szavával: „ — — ne az én, hanem a Te akaratod legyen!... pihenni tért... Ezért fáj a mi szívünk, szemünk zápora ezért hull visszatartatlanul... Szívünk égő sebére balzsamot ki csepegtet? kicsoda

ad vigasztalást?!... Megnyugszunk!... Az égi szózat elnémíthatlanul zeng szívéinkben: „az Ur az ő szentjét nem hagyja a sirban“, mert „az igaz virágzik, mint a pálmafa és megnő, mint a Libánusnak cedrusa!“... Emléke áldott! Emléke él! Nagy-Enyeden, 1895. május 16.

A ravatal.

Gyászszal bevont dolgozó szobájában lett felállítva a ravatal: rajta egyszerű, keményfa koporsóban, papi fővegével fején, halványan, csöndesen nyugszik, ki életében a munka és nemes küzdelem embere volt. Körül a mely részvét tanúságaiképpen a tavasz virágai és koszorúk özöne. Ott van a Bethlen-főiskola előjáróságának, tanári karának, a n.-enyedi ev. ref. egyháznak, a theologiai ifjuságnak, a theol. önképzőkörnek, az igazgató tanácsnak koszorúja; ott Nagy-Enyed város, melyet „hű polgárának“ küldött; ott az Emke gyopárkoszorúja, hiszen az első sorában volt ő is, s mindvégig az igazgató választmány lelkes tagja volt. Oda helyezték koszorúikat a híven szerető özvegy, a legjobb apának a gyermekek, a testvérek, rokonok; hiszen koránjukat, büszkeségüket siratják. Koszorukat küldtek: „Eltető lelkének“ a n.-enyedi egyházmegye, a bpesti és debreczeni theologiai, „A kollegium díszének“ a főgimnáziumi ifjuság, „Szeretettért — szeretettel“ a polg. leányiskola növendékei, továbbá Szabó Samu és családja, Hegedüs Gyula és Kálmán, Pásztóhy Ödön és Dénes — „nevelő apjuknak“, a Makkai, Bartók, Cirner, Winkler családok, Zeyk Dániel főispán, a n.-enyedi iparosok, a n.-enyedi kereskedők, Kovács csendőrszázados.

A koporsót a mestert vesztett tanítványok örüllő veszik körül.

Egymást váltják fel közel és messze földről jött jó barátok s a képviselők küldöttségei. Eljött főtiszt. Szász Domokos ev. ref. püspök, dr. Kolozsvári Sándor az igazgató-tanács képviselőjében, dr. Kenessey Béla a pesti és dr. Öreg János a debreczeni theologia tanárai és képviselői; eljött Sándor József az Emke főtítkára gr. Bethlen Bálint orsz. gyűl. képviselő, dr. Bartók György szászvárosi pap, hű munkatársa és szeretett tanítványa, Molnár Albert m.-vásárhelyi pap, Szabó Jenő Barátosról, Nemes János törvényszéki elnök (Gyulafehérvár), Bihari Sándor pap (M.-Vásárhely), Szilveszter Domokos pap (Szászváros), Dózsa Dénes tanár (Szászváros), Bartha Lajos esperes (Torda), s közel-távolból mind-azok, kik igazán szerették s feledni nem fogják soha.

A folyton érkező részvét-nyilatkozatok közül megemlítjük azt, melyet Aradról dr. Jánosy Dömjén, a minorita-rend főnöke intézett Kovács Gyulához: „Nagy ur családját kedves bátyja, a Bethlen-főiskola leghirnevebb tanára, magasán fénylő csillagának, a felekezeti türelmesség és valódi tudomány ezen fáklavivőjének és felkent bajnokának elhalálása alkalmából ért mély gyászban, a legmélyebb gyászban osztozik dr. Jánosy rendfőnök.“

A temetés.

A napokon át zugott vihar elcsendesült, az eget sötét felhők borítják, szakad az eső. A gyászoló közönséget azonban mirdeez nem zavarja, tömegesen jelent meg, hogy lerója a végtisztesség szomorú köteleességét. Delután 3 óraker egybe voltunk gyűlve s azzal felzendült a theologiai dalkar gyászdallama, mely után: Szilágyi Farkas tartott buzgó imát. A tanítóképezde gyászdala után a templomba vonult a szomorú gyülekezet a koporsóval. A templomot a gyászoló közönség zsufolással megtöltötte. A dalkar megható éneke után t. Nagy Károly szép imája, s a theol. dalkarnak ezt követő gyászéneke után dr. Bartók Györgynek könyező szemmel mondott, könyekre indító gyászbeszéde következett. Mialatt a theol. dalkar bus éneke szólt, a nagy közönség sorakozott s azután az ifjusági és tüzöltö-zenekar szomorú dallamai mellett haladott a temetőbe, fel oda a magasba — a csöndes pihenő helyhez. Sorakoztunk a mely sir körül, mely annyi reményt, oly igaz, lelkes törekvést, a szép és nemes eszmék oly hű bajnokát zárja magába.

Felhangzott a képezdei dalkar gyászéneke s az után Lázár István tanár megható szavakkal bucsuzott el tanártársai, Barthos Gábor IV. éves theologus pedig a tanítványok részéről. A koporsót lebecsátották, a gyászdal méla akkordjaiba a fájdalmas zokogás folyton erősödő hangja vegyült, s Kovács Ödön felett bezárult a sir. Elvégeztetett!

A vadász-társulat gyűlése.

A nagyenyedi vadász-társulat — mint lapunk előző számában jeleztük — évi rendes közgyűlését e hó 12-én tartotta meg a vármegyei ház kis termében Dr. Varró László elnöktele alatt és a társulati tagok tömeges részvétele mellett.

A társulat elnöksége ez alkalommal tulajdonképpen két évi működéséről számolt be, mert fennállása óta ez volt első rendes közgyűlése.

Dr. Varró László hangulatos és élénk tetszéspel kísért megnyitóját után Horváth Miklós társulati titkár számolt be tárgyilagos és lehetőleg minden mozzanatot felölelő jelentésében a társulat két évi működéséről, beleértve a jelentés adataiból meggyőződést meríthetett mindenki, hogy a fiatal társulat habár zajtalanul, de öntudatosan működik és a társulás célja nem csak a szórakozás, hanem a vadászati ügy komoly rendezése is. E mellett legjobban bizonyít azon bejelentés is, melyet az elnök már megnyitójában köz-megnyugvásra hangoztatott, hogy t. i. a társulat által az orvvadászatot, lesipuskásokat nagy mértékben érintő vad-elárúsítás szigorítása érdekében kezdeményezett lépések az illetékes miniszter részéről oly kedvező fogadtatásban részesültek, hogy az ezen irányban legközelebb megteendő és annak idején legszélesebb körben publikálendő intézkedések a legjobb eredménnyel kecsesgetnek.

Szép önmegtagadást tanúsított a közgyűlés, mikor egyhangulag elhatározta, hogy a vadállomány szaporítása szempontjából az 1895—96. évi vadász-idényben nagyenyedi revierjének mezőin, szőlőiben és berkeiben a nyul- és fogoly-lovást betiltja és az ezen tilalom ellen esetleg vétőket igen keményen sújtja.

Az igen kedvező eredményt mutató pénztári számadások felülvizsgálása alkalmával elismerését nyilvánította Sombori Sándor pénztárnoknak és az 1895—96. évi költségvetési előirányzat megállapítása után felvette tagjai sorába ifj. Br. Kemény Györgyöt és Tarsoly Árpádot.

A rendes körülmények között zajtalanul és nagyobb érdeklődés nélkül lefolyó és a tárgysorozat utolsó pontját képező „indítványok” élénk és szívből jövő tüntetésre adtak alkalmat. Varró Gerő társulati tag ugyanis indítványozta, hogy Zeyk Dániel főispán és Csató János alispán, társulati tagok, mint kik a társulat működését nem csak élénk figyelemmel kísérik, hanem azt hivatalos állásukból kifolyólag mindig és minden körülmények között hathatósan támogatják, odaadással gyámolítják, választásának tiszteletbeli tagokká.

A közgyűlés viharos lelkesedéssel fogadta az indítványt, mely azonnal és egyhangulag határozatba is ment.

Még dr. Varró elnök akart egy kis vizsgálatot szerezni a tagoknak az egy évre letiltott területért, midőn azt indítványozta, hogy szerzessék be egy üveg gömbvető gépet, melyen a tagok a célzás nem kis mesterségét gyakorolhatják és egyidejűleg szórakozhatnak is. Az indítvány elfogadtatott és a közgyűlést az elnök berekesztvén, az ezen utóbbinak lelkes éltetésével osztott szét.

Nimrod.

Fővárosi levél.

Budapest, 1895. május 15.

Ha a lövőverseny és válság mindig a nyár derekára esnek, akkor a székesfővárosi „ugorka-szezon” felvehetné a „néhai” nevet. Mert tény, hogy valahányszor részünk van ezekben a „drága” kedvtelésekben, mindig valami nevezetesebb meglepetést szerez számunkra az izgalom hőmérője.

Szegény Bánffy! még csak nem rég volt végzetes baja Kálnokyval: már is újabb vereséget szenvedett a főrendiházban. De hát Bánffy boldog ember, mert hiszi, hogy „a türelem rózsát terem” — vagy legalább is királyi kéziratot.

A válság szüli meg a székesfővárosban a „politikus pinczereket” is. Jaj annak, aki olyan kávéházba téved, hol ellenzéki érzelmű kellner továbbítja a pikolókat. Nincs rá eset, hogy kormánypartit lapot kapjon. Mindig az a felelet: „Kézben van.”

A kávéházi „kassziros frajlára” nincs semmi befolyással a válság. Ő nyugodtan osztogatja boldogító pillantásait s úgy ül a rumos és konyakos üvegek között, mint akárcsak Bánffy a piros bársonyszékben, azzal a különbséggel, hogy a kassziros frajla biztosan ül ott.

A válság izgalmaiban figyelmünket néha gróf Zichy Jenő expedíciója köti le, ki időnként a messze távolból leveleket küldözget honába. A derék gróf és társasága már a tengeren vitorlázik és nem is sejtí, hogy az ő komoly kutató útját nálunk a „Tingli-Tanglik” milyen paródiákban majmolják:

IMPERIAL.

Heute und Täglich
DIE ASIATISCHE EXPEDITION.
— Posse in 3 Akten. —

Ezeknek a német zengerájoknak külön privilegiumuk lehet arra, hogy minden nevezetesebb aktuális

eseményt felhasználnak izléstelen bohózatok bemutatására. Legközelebb már meglehet, hogy ilyen című „Posse”-t fognak hirdetni az utcai piakárok:

„Der Bánffy kommt, der Bánffy kommt, der Bánffy ist schon da!”

Hja! válság idején, a nagy izgalomban politikálni kauczió nélkül is lehet.

Az idei lövőversenyek alkalmával a szokásos Andrássy-uti kocsikörzö elmaradt, mert a kocsit ut el van palánkokkal zárva a földalatti villamos vasút építkezései miatt.

Annál élénkebb képet nyújt a városligeti Stefánia-ut, ahol a hintók, bérkocsik sűrű egymásutánban száguldanak tova. Boldog mamák leányaikkal tesznek itt sétakocsizást, sokszor nagyon jó eredménnyel. No, de ez már a „Hymen” rovatba való!

Buzogány.

VEGYES HIREK.

— **Dr. Kovács Ödön** halála mély részvételt keltett minden körben. Megelőző héten már betegesen Kolozsvárt volt, hogy a theologiai akadémia tanári állomásaira pályázók közül való kijelölésben részt vehessen. Ott meghalt s alig tért haza, mult hétfőn már nagyon súlyos tünetek jelentkeztek. Szerdán este mulékony jobbanlétet lehetett észlelni, csütörtökön reggel azonban pihenés közben csöndesen kimúlt. Gyorsan elterjedett a szomorú hír, felvonták a gyászlobogókat, a főiskola előjárósága, a városi képviselő tagjai gyűlést tartottak és gyászszelmeik megfelelő kifejezését megállapították. Elmondhatjuk, hogy Kovács Ödönt, aki oly híven, szeretettel s annyi küzdelemmel szolgált a városra utalt főiskola és város köz-javát, egyhamar aligha fogja valaki pótolni sorainkban. — Elhunyt jelesünk arcképeit mai számunk első oldalán mutatjuk be t. olvasóinknak.

— **A politikai világban** két fontos esemény keltett nagy feltűnést. Egyik gr. Kálnoky Gusztáv külügyminiszter lemondása, miről helybeli előfizetőinket f. hó 17-én dr. Werner Gyula barátunk távirata alapján értesítettük: a másik az, hogy a főrendiház f. hó 16-án az elnöki döntő szöveget elfogadta az izraeliták recepcziójáról szóló törvényjavaslatot, kihagyva a keresztényeknek az izraelita vallásra való áttérhetéséről szóló szakaszt.

— **Tűzvész** riadalma ijesztette meg városunkat f. hó 17-én délelőtt, midőn az uralgó szeles időjárás valóságos viharra növekedett. Előbb a Szt. Király-utcában volt egy kéménygyulladás, melyet gyorsan, nagyobb baj nélkül elfojtottak. Déli 12 óra után azonban egyszerre hatalmas füstoszlop emelkedett a kollegium felől; azt hitték sokan, hogy a ravatalon fekvő dr. Kovács Ödön elvesztését nyomon követi a főiskola pusztulása. Óriási riadalom keletkezett; szerencsére itt nem volt baj, de annál nagyobb pusztítást okoztak a Scheidel József istállójában kitört lángok, melyek a körül levő épületekbe s a szomszéd telekre is gyorsan belekapáltak. Ha a szél nem az Órhegy felé fújja a lángokat, roppant veszedelem fejlődött volna ki. A tüzoltók s a főiskolai ifjuság lelkes buzgalma s a permetező eső vetett gátot a nagyobb bajnak. Kérjük a rendőrséget, hogy a tüzoltó-parancsnokság közbenjöttével vizsgáltsa meg a város házas telkeit s újra szigorúan rendelje meg a víz és létra készentartását mindenütt.

— **Jutalomjáték.** Hétfőn lesz szintársulatlunk rendezőjének, Szepessy bácsinak jutalomjátéka, mely alkalommal Sudermann világhírű színműve: „A becsület” kerül színre. Hisszük, hogy közönségünk a ked-

velt színészt, ki már évekket ezelőtt kivívta magának a közönséget, tömeges látogatással fogja megtisztelni.

— **Sátrak a millenniumon.** Előre látható dolog, hogy a székesfővárosban nem lesz elegendő lakás a kiállításra felránduló idegenek befogadására. Egy ismert budapesti szálloda-tulajdonosnak e baj megszüntetésére érdekes terve van, melynek megvalósítására már megtette a kellő lépéseket. A székesfőváros valamelyik közel fekvő határán a szabad ég alatt, vízmentes ponyvából sátrakat akar felállítani, melyekben a megszorult idegenek csekély összegért eltölthetnek néhány éjszakát. A sátrakban kényelmes ágyról és kellő kiszolgáló és őrszemélyzetről gondoskodva lenne.

— **Bánffy-gyufák.** Fürth, ez az élelmes gyufagyáros, skatulyáira különböző nagy férfiak arcképeit szokta ragasztani s ezek neve alatt hozza forgalomba gyufáit. Így vált híressé a Petőfi-, Kossuth-, Apponyi- és Wekerle-gyufa is. Mult heten Fürth a következő sürgönyt egy bécsi nagy könyvnyomdai vállalkozónak adta fel: „Kérem Bánffy arcképét visszaküldeni és a megrendelt vignettákat függőben tartani a válság lebonyolításáig. Fürth.” Mily kegyetlen a sors! Ha egy percczel később tör ki a válság: Bánffy halhatatlanná vált volna.

— **Az ezredéves országos kiállításra** a hazai iparosok közül már igen sokan jelentkeztek. A vas- és fémiparból 307, a fa- és bútóiparból 442, a bőr-, textil- és ruházati parból 1085, az élelmezési iparból pedig 223 bejelentés történt.

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY.

TÖRÖK BERTALAN.

Kiadó: CIRNER J. JÓZSEF.

Nyomatott Cirner ifj. József könyvnyomdájában Nagy-Enyeden.

Nyers-selyembásztruhákra való kelmet 8 frt 65 krtól 42 frt 75 krig egy teljes öltönyre — Tusors és Shantung-Pongees, valamint fekete, fehér és színes **Henneberg-selyem** 35 krtól 14 frt 65 krig méterenkint, sima, esikós, kezekkötött, mintázott, damaszt stb. (mintegy 240 különböző minőség és 2000 szín és mintázatban stb.) **postabér- és vámentesen a házhöz szállítva és mintákat küld posta fordultával: HENNEBERG G.** (es. kir. udvari szállító) selyemgyára ZÜRICHBEN. Svájcba ezimzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek. (3)

A brassói portland-cement-gyár

ajánlja legkitünőbb

PORTLAND-CZEMENTJÉT

felelősség mellett **folyton egyenlő és teljesen megbízható** minőségben, bármely vasuti állomáshoz szállítva, a legolcsóbb árban.

Nagy-Enyeden kapható: **Winkler János** urnál, ahol

Roman-cement

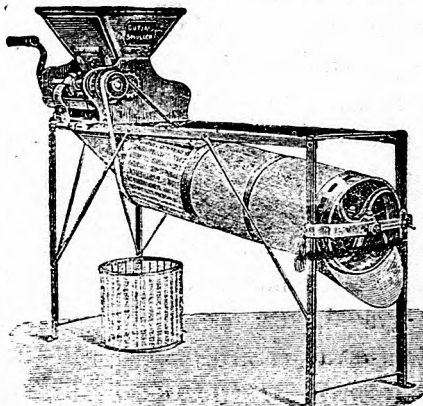
mindig legjobb minőségben található.

8-24

STAHEL és LENNER Budapest, Trieur- és lemez-lyukasztó-gyár.

Gyár: **Katona József-utca 8. sz., Margithid és nyugoti pályaudvar közt.**

Ajánljuk az általunk gyártott legjobb minőségű:

Árjegyzékek vagy mintakönyvek ingyen és bérmentve küldetnek.

Trieurök: a konkoly és búkkönynek a buza, árpa vagy rozs közüli kiválasztására.

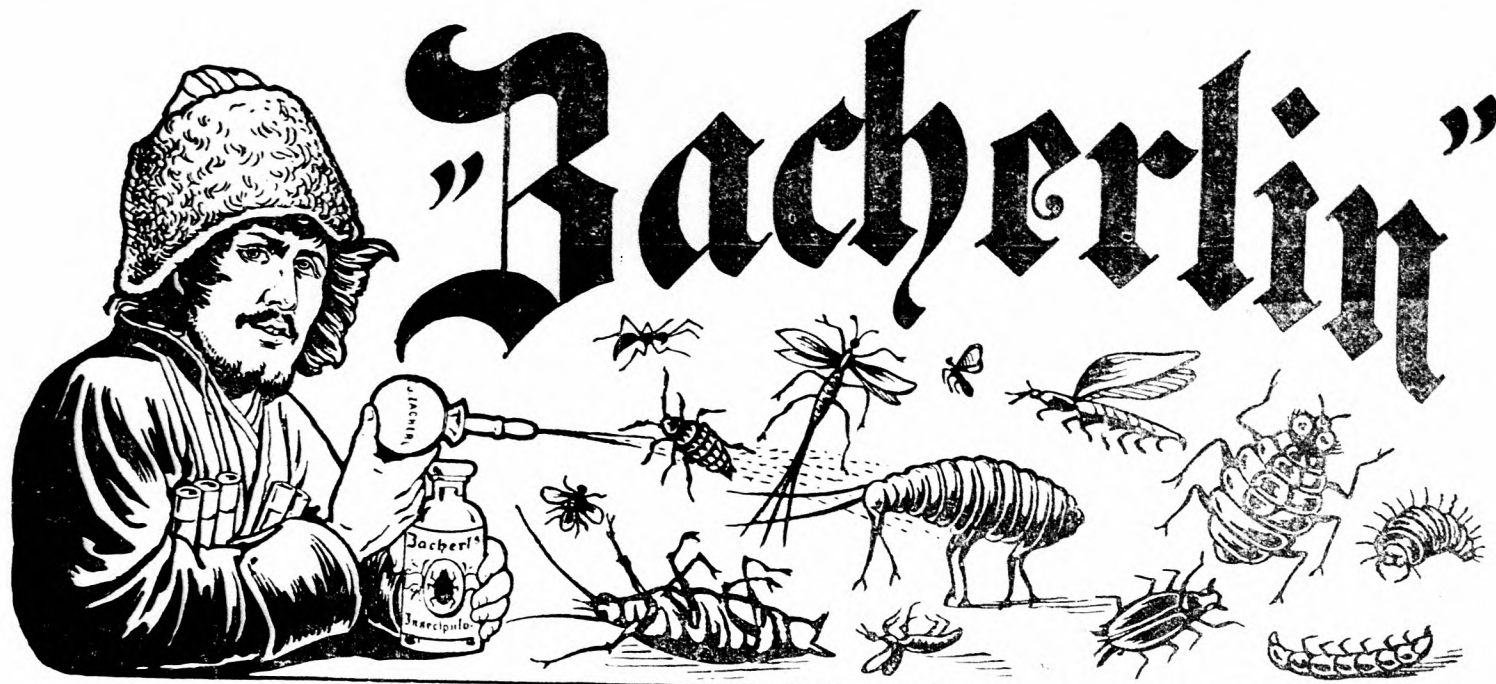
Trieurök: a zabnak vagy árpának a buza közüli és a gömbölyű magvak kiválasztására.

Lencsetisztító és osztályozó-Trieurök: az árpa kiválasztására és a lencse osztályozására.

Osztályozó-Trieurök.

Szabadalmazott Trieur és osztályozógépek minden gabonafaj tisztítására és tetszés szerinti osztályozására. — Elvállalunk Gutjahr és Müller, illetve Mayer rendszerű trieurök csekély költséggel a trieur beküldése mellett ezen szabadalmazott trieurökre átalakítását.

Malom-Trieurhengerek vagy burkolatai, **lyukasztott vagy hasított lemezek** tetszés szerinti anyagban ipari vagy gazdasági célokra.

"Zacherlin"

hatása bámulatos! Úgy öl, mint egyetlen más

szer sem, mindennemű rovarokat — polskákat, bolhákat, konyhabogarakat, molyokat, svábbogarakat, stb. — s ezért, mint a maga nemében a világon páratlan szer, híressé és keresetté lett. Ismertető jelei: 1. a lepecsételt üveg, 2. a „Zacherl“ név. — Kapható a következő czégeknel:

Nagy-Enyeden: Bisztricsány Lajos.	Gy.-Fehérvárt: Fröhlich Gyula.	Abudhánán: Holnay Árpád.
„ Cimer J. József.	„ Jakabfy Albert.	„ Molnár Árpád.
„ Winkler János.	„ Nagy József.	Maros-Ujvárt: Simon Pál.
Balászfalván: Schieszl Károly.	„ Szentgyörgy Mór.	„ Virág Tamás.

Hirdetmény.

Ó császári és apostoli királyi felségének f. évi január hó 17-én Budapesten kelt legfelsőbb elhatározásafolytán ezennel megindították a

XVIII. m. kir. államsorsjáték,

melynek tiszta jövedelméből a pesti szegénygyermek-kórház-egylet, a budai nőegylet, vagyontalan állami tisztviselők özvegyei és árvái részére gyűjtendő alap, a Mensa akadémika, a háromszek-megyei árva fiú és szeretetház, a siketnémák kolozsvári országos intézete, az aradi siketnémáiskola, a fiunéi Mária árvaház egyenkint egy tized részben és a Ranolder-fele tan- és nevelő-intézet, a nagymihályi közkórház, a fehér kereszt egylet és a budapesti angol kisasszonyok tanintézete egy huszadrészben fognak részesítettvi.

E sorsjáték összes 3282-ben megállapított nyereményei az alább következő játékterv szerint **160,000 forintra ruognak**, és pedig:

1 főnyeremény	69000 frt	2 nyeremény egyenkint	2000 frt
1 „	15000 „	4 „	1000 „
1 „	10000 „	20 „	500 „
1 nyeremény	5000 „	50 „	100 „
1 „	4000 „	200 „	50 „
1 „	3000 „	3000 „	10 „

Az összes nyeremények középközben fizetettek ki.

A huzás visszavonhatatlanul **1895. évi június hó 26-án** Budapesten történi.

Egy sorsjegy ára 2 frttal o. é. van megállapítva.

Sorsjegyek kaphatók a lotto-igazgatóságnál Budapesten (Pest, fővámház, felemele.), a hová a megrendelt ára postautalvánnyal mellet előre beküldendő, valamennyi lottó-, ső- és adóhivatalnál, a legtöbb postahivatalnál, a bécsi „Merkur“-nál és minden városban és nevezetesebb helységben felállított egyéb sorsjegyáruló közegnél.

Budapesten, 1895. január hó 17-én.

M. kir. lottó-igazgatóság.

Eladó házas telek.

Nagy-Enyeden a Szentkirály-utczában 34. szám alatt levő 5 szoba, téli, nyári konyha, kamara, szin és istállóból álló egy hold területű belső házas telek örök áron eladó.

Bővebb felvilágosítást nyujt e lap kiadóhivatala.

Főnyeremény esetleg **500.000** márka.

Szerenese-jelentés!

A nyereményekért az állam kezekedik.

Meghívás a Hamburg állam által biztosított nagy pénzsorsolás nyeremény-esélyeire való részvételre, melyben

11 millió 348,795 márkát mulhatlanul nyerni kell.

Ez előnyös pénz-sorsolás nyereményei, melyben természetesen csak 115,000 sorsjegy foglalhatik, a következők:

A legnagyobb nyeremény esetleg 500,000 márka.

Főnyer.	300,000 márka	56 nyer.	5000 m.
1 nyer.	200,000 „	106 „	3000 „
1 „	100,000 „	231 „	2000 „
2 „	75,000 „	812 „	1000 „
1 „	70,000 „	1415 „	400 „
1 „	65,000 „	20 „	300 „
1 „	60,000 „	132 „	200 és 150 „
1 „	55,000 „	39755 „	155 „
2 „	50,000 „	8290 „	134, 100, 98 „
1 „	40,000 „	6848 „	69, 42 és 20 „
3 „	20,000 „		
21 „	10,000 „		

összesen: **57.700 nyeremény**

mely rövid néhány hónap alatt, 7 osztályban biztosan eldől. Az első osztályú főnyeremény 500,000 márka, mely a második osztályban 55,000 márka, a harmadikban 60,000, a negyedikben 65,000, az ötödikben 70,000, a hatodikban 75,000, a hetedikben 200,000 márkára növekszik és így a 300,000 márkás főnyereménnyel 500,000 márka lehet.

Ezen első nyeremény sorsolásra, mely hivatalosan van megállapítva:

egy egész eredeti sorsjegy ára csak **3 frt 50 kr.**
egy fél „ „ „ „ **1 75 „**
egy negyed „ „ „ „ **90 „**

A megtörtént huzás után minden résztvevőnek felszólítás nélkül nyomban megküldöm a hivatás sorsolási jegyzékét. Sorsolási tervet az államzsinorral ellátva, melyből a betétek és a nyereményfelosztások mint a hét osztályra megindultak, előre küldök díjlanul.

A nyeremények kifizetése és szerkesztése közvetlenül tőlünk történik az érdekeltekhez, pontosan és szigorú titoktartás mellett.

Megrendelések postautalvánnyal vagy levélben kéretnek.

Megbízásokkal a küszöbön álló pénz-sorsolásra tehát azonnal, de legkésőbb folyó évi május hó 22-ig ki-ki bizalommal forduljon **HECKSCHER JÓZSEF** bank- és pénzváltó üzletéhez Hamburgban.

Kövács József
gyógyszerésznél
Nagy-Enyeden.
Schieszl Károly
23-28. Gyógyszerésznél
Balászfalván.

MAUTHNER

árpád-
czelli

**Gyomor-
cseppek**

Védjegy.

Védjegy.

Magyarországi forrásként: **Ft-bék**
József gyógyszerész **Budapest**,
Király utca 12. sz.

A védjegyet és alárstól tisztelesen
lessekk megköszönim! Csak oly cseppekkel
lessekk elfogadni, melyeknek burkolatára
zöld szalag van ragasztva a kezeltő
alárstól (C. Brady) és ezen szavakkal:
„Valóságos bizonyítom.”
A Mauthneri gyógyszer cseppek valódián
kaphatók.

Lapunk kiadóhivatala kéri a t. hirdető feleket, hogy a hirdetéseket mindig pén- teken este 6 óráig beadni sziveskedjenek, mert a később érkező hirdetéseket csak egy heti késedelemmel közölhetők.

A kárpáti kasza a legjobb kasza a világon.

Kemény, szívós, csupán egyszeri kalapálással több napon át lehet vele dolgozni és egyetlen kaszakó-fenéssel 20-150 lépésnyire lehet vele kaszálni még a legsűrűbb és a legkeményebb hegyi fűben is. A „kárpáti“ kaszát különben egész Magyarországon már a múlt évről mint a legkitünőbbet ismerik és szó nélkül visszaveszem attól, akit nem elégitene ki.

A valódi kárpáti kasza a „Kaszás“ védjeggyel egyedül csak is alulirott czégnél kapható. Ára a következő:

A kárpáti kasza hossza a könyökkel együtt centiméterekben . . .	60	65	70	75	80	85	90	95	100
Ára darabonkint, krajczárban	70	80	90	100	110	120	130	145	160
Egy 5 kilós postacsomagban elfér darab	14	13	11	10	9	8	7	6	6

Aki egy potacsomaggal rendel, bérmentve kapja. Aki pedig 3 postacsomaggal rendel egyszerre, azonkívül egy kaszát is kap ingyen ráadásul

1 darab kárpáti kaszakó (fenőkő) I-ső rendű 15 kr., 1 darab kárpáti kaszakó II-od rendű 10 kr.
1 kalapáló készlet: üllő és kalapács, angol aczélból 75 kr.
MAUTHNER ÖDÖN magkereskedése, BUDAPEST Andrassy-ut 23.